

Investičná pomoc štátu nepomohla najviac zaostávajúcim regiónom Slovenska

Bratislava 16. novembra 2018 – Analytický útvar Najvyššieho kontrolného úradu spracoval štúdiu o tom, ako je v podmienkach Slovenska využívaná investičná pomoc. Táto verejná politika má byť impulzom pre rozvoj najviac znevýhodnených regiónov. Má pomáhať pri realizácii aktívnych nástrojov politiky trhu práce a pri znižovaní regionálnych rozdielov. Analytici kontrolného úradu zistili, že **systém investičnej pomoci nemá koncepčné riadenie, nie sú nastavené merateľné ukazovatele prínosov pomoci. Z doterajších výsledkov je zrejmé, že štátna pomoc nemá vplyv na znižovanie regionálnych rozdielov či podporu najmenej rozvinutých regiónov**, ako je prešovský alebo banskobystrický kraj.

Národná autorita pre oblasť externej kontroly ako **pozitívum hodnotí nový zákon o regionálnej investičnej pomoci (57/2018 Z.z.)**, ktorého absolútnou prioritou je znižovanie regionálnych rozdielov a podpora investícií s vyššou pridanou hodnotou. Ide napríklad o investície do výskumu a vývoja. Za dôležitý posun považujú kontrolóri aj to, že sa menia veľmi všeobecne definované podmienky pre poskytovanie pomoci na konkrétnejšie, vecne vyšpecifikované kritériá a formy podpory. Tento posun vedie k vytváraniu vhodnejších podmienok pre efektívne a účinné poskytovanie investičnej pomoci, ktorá pomáha vyrovnávať regionálne rozdiely, zvyšovať zamestnanosť či realizovať udržateľné projekty. Nové pravidlá vo väčšej miere zohľadňujú ciele definované v Stratégii Európa 2020 podporujúce podnikateľské prostredie a územnú súdržnosť členských štátov Európskej únie.

Poskytovanie investičnej pomoci koordinoval a usmerňoval rezort hospodárstva prostredníctvom Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO). Konečné rozhodnutie však mala vláda SR. Napriek tomu, že **v období rokov 2008 – 2017 bolo schválených 106 investičných zámerov v celkovej hodnote 658,4 mil. eur, v skutočnosti sa z tejto investičnej pomoci vyčerpalo necelých 40 %** (pozri obr. 1). Už schválená investičná pomoc sa nečerpala jednak z dôvodu zrušených investičných zámerov (21 investičných zámerov v objeme 122,1 mil. eur), ale aj kvôli zníženiu investičnej pomoci a to v 9 prípadoch (spolu o 17,7 mil. eur). Pomoc mohla byť poskytnutá formou úľavy na dani, cez príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta či prevodom nehnuteľnosti.

V oblasti priemyselnej výroby bol schválený najväčší objem investičnej pomoci (94 %), najviac investičných zámerov (84,9 %) a naplánovaných najviac nových pracovných miest (89,5 %). V tejto oblasti však bolo zaznamenané aj najnižšie čerpanie (37,3 %). Prijímatelia v investičných zámeroch plánovali vytvoriť 21 874 pracovných miest, najviac v Košickom kraji (27 %), pričom do bratislavského kraja smeroval len jeden projekt spĺňajúci kritériá investičnej pomoci. Najdrahšie pracovné miesta mali vzniknúť v cestovnom ruchu (s podporou 83 tis. eur na 1 prac. miesto) a najlacnejšie v centrách strategických služieb (12 tis. eur na 1 prac. miesto).

Za rizikové označuje NKÚ odvetvové zameranie investičnej pomoci, kde mala prevahu podpora výroby motorových vozidiel, návesov a prívosov (27,8 % - celkovo 24 investičných zámerov s objemom pomoci cca. 183 mil. eur). Na druhej strane, **najmenšia podpora a aj čerpanie bolo vo vedeckom výskume a vývoji alebo v ostatných odborných, vedeckých a technických činnostiach** na úrovni len 0,2 % (2 zábery s objemom pomoci 1,5 mil. eur).

Na základe dostupných údajov analytici NKÚ vyhodnotili udržateľnosť vytvorených pracovných miest. Zistili, že sedem spoločností (9,6 % z tých, ktoré investičnú pomoc čerpali) však nevytvorilo udržateľné pracovné miesta, keďže v roku 2017 ich priemerný počet zamestnancov bol dokonca nižší ako plánovaný počet nových pracovných miest. Tieto spoločnosti plánovali vytvoriť spolu 1 695 pracovných miest a čerpali investičnú pomoc vo výške 15,5 mil. eur.

Investičná pomoc pre západné Slovensko (Trenčiansky, Trnavský, Nitriansky a Bratislavský kraj) predstavovala až 44,5 % z celkového objemu v SR. Bratislavského (100 % - 1 projekt) a Žilinského kraja (72 %) u ostatných krajov bolo čerpanie podstatne nižšie (25 % až 43 %).

Výška čerpanej investičnej pomoci za obdobie desiatich rokov (2008 – 2017) nemala preukazný vplyv na znižovanie regionálnych rozdielov a podporu menej rozvinutých regiónov. Napr. v roku 2016 zaznamenal Žilinský kraj pokles podielu HDP v prepočte na obyvateľa napriek najvyššej úrovni čerpanej investičnej pomoci v porovnaní s priemerom SR o 0,6 % a HDP na obyvateľa v Košickom kraji kleslo v porovnaní s úrovňou SR až o 3,8 %.

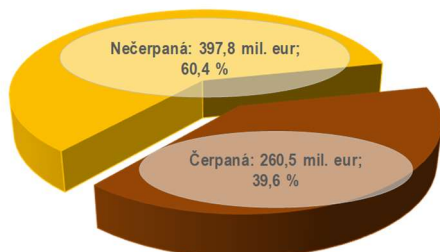
Najvyšší kontrolný úrad na základe analýzy konštatuje, že využitá **investičná pomoc nemala vplyv na znižovanie regionálnych rozdielov a podporu menej rozvinutých regiónov.** Dva najmenej rozvinuté kraje (Banskobystrický a Prešovský kraj) čerpali najmenej investičnej pomoci na obyvateľa (obr. 2) a zaznamenali najvyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti za roky 2008 – 2017. Tieto kraje nedosiahli ani priemernú úroveň SR pri schválenej investičnej pomoci, čo poukazuje na slabú investičnú aktivitu v týchto regiónoch.

Vzhľadom na prevládajúcu podporu investičnej pomoci do výroby motorových vozidiel, návesov a prívesov (27,8 %, druhá oblasť - výroba chemických produktov má 3x menej), **NKÚ odporúča vláde SR prehodnotiť politiku investičnej pomoci na Slovensku. Štát by sa mal sústrediť viac na podporu malého a stredného podnikania s dôrazom na najmenej rozvinuté okresy,** čo prinesie väčšiu rôznorodosť vo veľkostnej štruktúre firiem a v zastúpení odvetví, a súčasne prirodzenou formou prispeje k znižovaniu regionálnych rozdielov. Nové pravidlá pritom musia vychádzať z cieľov Stratégie Európa 2020, ktoré podporujú podnikateľské prostredie a územnú súdržnosť členských štátov EÚ.

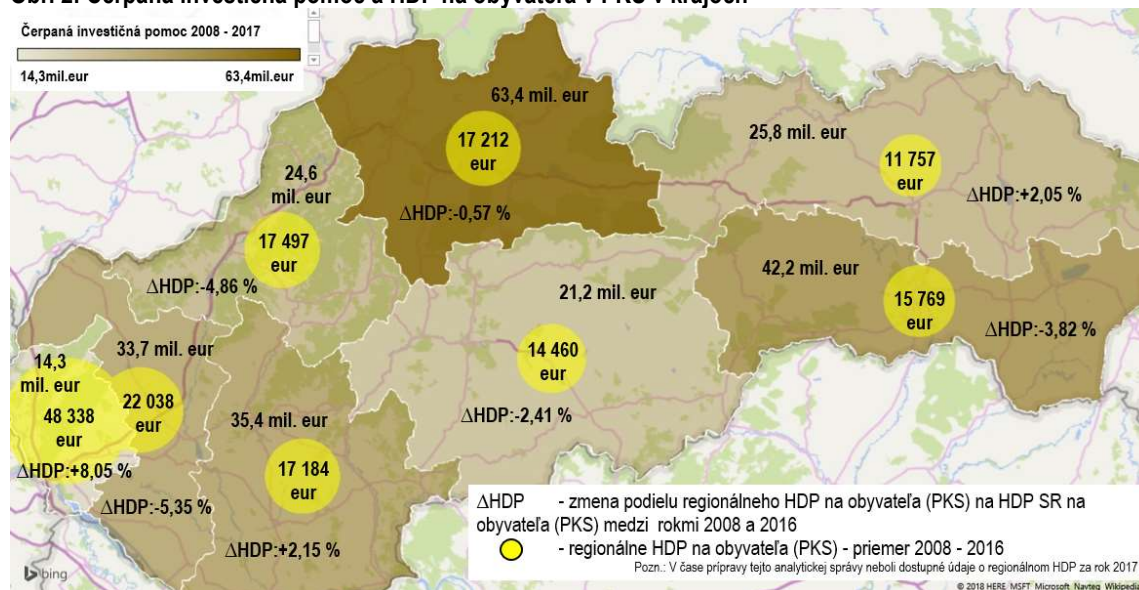
V Českej republike 3x viac

Pre porovnanie, v Českej republike bolo zo štátneho rozpočtu na investičnú pomoc schválených významne viac finančných prostriedkov. V rokoch 2008 – 2017 bol objem schválenej investičnej pomoci 6,4-krát vyšší ako na Slovensku, podiel investičnej pomoci na HDP bol takmer 2,9-krát vyšší a investičná pomoc v Česku je v priemere na obyvateľa 3,2-krát vyššia. Odvetvové zameranie ako aj oblasti investičnej pomoci boli v oboch krajinách veľmi podobné, s výraznou prevahou odvetvia výroby motorových vozidiel a dominanciou priemyselnej výroby, resp. spracovateľského priemyslu, ktoré mali viac ako 90 % zastúpenie.

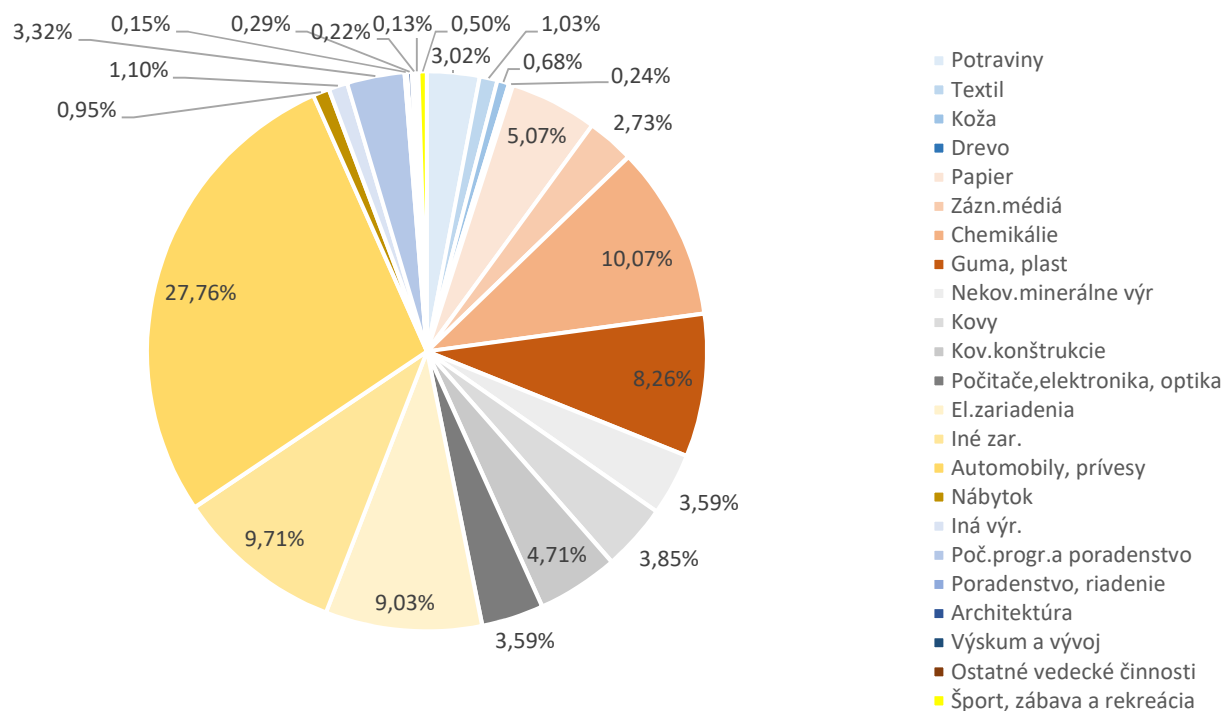
Obr. 1: Schválená investičná pomoc za obdobie 2008 – 2017 (mil. eur, %)

Obr. 2: Čerpaná investičná pomoc a HDP na obyvateľa v PKS v krajoch

Obr. 3: Schválená investičná pomoc v SR podľa odvetvového zamerania za obdobie 2008 – 2017

Zdroj: MH SR, spracovanie NKÚ SR